

Leden 2023

ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ RADY EU

Tentokrát to takový průšvih nebyl

Karel Sál

Půl roku v čele Evropy uteklo jako voda. Objektivně řečeno nebylo to zrovna nejjednodušších 6 měsíců, kterými státy EU procházely. Z původních plánů pro trojlístek předsedajících zemí (Francie, Česká republika a Švédsko) toho příliš nezbylo. Témata jako „ochrana občanů a jejich svobod“ či „prosazování evropských zájmů a hodnot ve světě“ musely ustoupit realitě války, která téměř rok ovlivňuje evropskou i českou politiku více, než bychom si všichni přáli.

Putinova genocidní válka změnila všechno. Pocit relativního bezpečí. Ekonomický model postavený na západních technologiích a levných ruských surovinách. V neposlední řadě i chápání Ruska jako sice svérázného, ale důležitého partnera pro mezinárodní bezpečnost. Tohle všechno je minulost a Česká republika na 6 měsíců měla výjimečnou šanci udávat nový směr, kterým se Evropská unie vydá. A jak jsme obstáli? Lakonicky shrnuto: Lépe než minule, ale na jedničku s hvězdičkou to rozhodně není.

Stabilní koalice je základ

Pokud výkon české reprezentace srovnáme s předchozím předsednictvím v roce 2009, tentokrát se povedlo rozhodně lépe. Důvody jsou jednoduché. Zaprvé vláda Petra Fialy je sice složena z 5 stran, jejichž ideologická orientace je hodně vzdálená, ale její stabilita je nesrovnatelně vyšší než byla za Topolánkovy vlády, jejíž bytí či nebytí záviselo na přeběhlých poslancích a labilní straně Zelených.

Zadruhé, i když to tak zrovna nevypadá, vztahy mezi vládní koalicí a opozicí byly v roce 2022 na mnohem lepší úrovni než v roce 2009. Vláda sice také čelila pokusu o odvolání kvůli jmenování Petra Mlejníka ředitelem ÚZSI, ale vzhledem k jasné většině v parlamentu a disciplinovanosti vládních poslanců neměl návrh reálnou šanci. Nevraživost mezi koalicí a opozicí zatím nedošla do takového bodu, že by spolupráce byla nemožná.

Celkově řečeno Petr Fiala si pro české předsednictví připravil bezpečnější pozici a vyplatilo se. Kromě odpovědnosti za zdárný průběh držel vládu pohromadě také fakt, že prezidentské volby jsou za rohem a vítězství Andreje Babiše by bylo pro vládní většinu obrovským problémem. Vláda si tak dávala velký pozor, aby svým chováním – a hlavně vzájemným hašteřením – nepopudila své příznivce. Fiala se poučil, a proto se vyhnul nezáviděné pozici Mirka Topolánka, kterému se předsednictví rozpadlo v rukou a do Bruselu pak musel jezdit někdo jiný. Pokud nám stačí, že jsme se neztrapnili podruhé, pak je to úspěch, i když ona pomyslná laťka je hodně nízko.

Úspěchy, neúspěchy a normální lidé

Úspěšnost a neúspěšnost předsednictví je tvořena dvěma hlavními proměnnými: Co se podařilo dotáhnout či iniciovat a jak ono konkrétní téma vláda dokázala komunikovat veřejnosti.

Na lednové tiskové konferenci premiér Fiala mezi úspěchy vypočítal společné kroky na poli energetické bezpečnosti a zajištění dodávek plynu do Evropské unie. Dohodu o plynovém stropu ale nesmíme chápat jako finální, ale spíše jako odsouhlasený koridor, ve kterém se členské státy budou pohybovat při určování maximální ceny plynu. Tento postup má omezit významné cenové výkyvy, ale zároveň zachovat dostatečný prostor pro zisky energetických firem. To, co vláda prezentuje jako ohromné vítězství, tak je spíš předběžnou dohodou na dohodě budoucí, kterou by měli dotáhnout až Švédí.

Mnohem problematičtější oblastí jsou environmentální závazky, jejichž přijetí vzbudilo v naší domovině největší vášně. Dohoda na rozšíření emisních povolenek, zpřísnění podmínek pro nové stavby, ambiciózní nahrazení spalovacích motorů do roku 2035 a nová emisní norma pro diesel Euro 7 nepříjemně zasáhla zejména příznivce ODS, kteří moderní environmentální program považují spíš za sprosté slovo a bláznění eurofederativních bruselských elit. Premiéru Fialovi nepomohlo ani to, že české předsednictví pochválil místopředseda Evropské komise Frans Timmermans, který je v tuzemsku považován za synonymum socialistického ďábla a zeleného fanatika.

Což o to, všechny dohodnuté cíle jsou v souladu s dlouhodobou environmentální strategií Evropské unie a OSN, ale pokud vláda nedokáže vysvětlit, na co bude průměrnému Čechovi to, že jeho nový dům a nové auto bude dražší, pak se nutně jedná o komunikační selhání. Do jisté míry se také ukazuje pnutí mezi tím, co česká vláda říká doma a co poté komunikuje partnerům v Bruselu. Tento rozpor se pak nutně objevuje v hodnocení samotného předsednictví, a to i ze strany příznivců vlády, jež takový postup nechává bez chytlavého vysvětlení, proč to vláda vlastně udělala. A tvrzení, že se na tom shodly

všechny státy EU včetně Maďarska a česká strana vše pouze stvrdila, je hodně slabá útěcha. Pokud se vládní komunikace podstatně nezlepší, z prezentovaných úspěchů zůstane jen pachuč.

To, co experti a vládní politici budou chválit jako nesmírně těžké usměrnění priorit jednotlivých členských států, budou voliči vlády přijímat spíše s despektem. Hlavně ODS tak sklízí plody svého environmentálního rozpolcení, kdy v řadách ODS stále existuje Klausovo chápání globálních problémů jakožto komplotu, který je spíše mediálním tématem než reálným nebezpečím. V této oblasti české předsednictví splnilo svoji pozici možná více, než si jednotliví vládní představitelé přáli, ale ona neschopnost důvody řádně vysvětlit veřejnosti z toho dělá spíše negativní krok.

Macron a Fiala na Hradě

Kromě jednotlivých priorit je předsednictví také příležitostí blýsknout se mezi světovými státníky. Největší událostí byl summit Evropského politického společenství na Pražském hradě, které vzniklo jako reakce na ruskou invazi na Ukrajinu. Premiéra Fialu sice zastínil francouzský prezident, který se netajil tím, že akce byla spíše jeho, ale z českého pohledu se podařilo dostat k jednomu stolu všechny relevantní hráče v evropské a i světové politice.

Důležitost této iniciativy roste a padá s válkou na Ukrajině a vzhledem k vývoji konfliktu, kdy ani jedna ze stran pravděpodobně nemá dostatečné prostředky k rychlému vítězství, bude koordinace postojů vůči Rusku stále důležitější. Pokud české předsednictví do budoucna zažehlo užší spolupráci EU a dalších evropských států, Turecka a kavkazských zemí, bude to velký úspěch, podobně jako byl v minulosti projekt Východního partnerství.

Pokud máme zhodnotit české předsednictví, tak v rovině plnění programu se podařilo dosáhnout úspěchů, z nichž některé jsou možná až příliš odvážné. Technicky jde o úspěch, jelikož během předsednictví nedošlo k výraznějším střetům a skandálům, nikdo si na českou stranu oficiálně i neoficiálně nestěžoval, nepadla vláda a vládní činitele zatím nikdo neobvinil z korupce. Pokud by vláda Petra Fialy dokázala své kroky také uspokojivě vysvětlit, při známkování bychom mohli uvažovat o krásné dvojce. Jenže pokud vlastní občané nechápou kroky své vlády v Bruselu, o lepším hodnocení než za tři nemůže být řeč.

Autor

KAREL SÁL

Analytik

Karel Sál vystudoval politologii na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde v roce 2016 obhájil disertační práci s názvem Demokracie v krizi nezájmu: účinky využití internetových voleb ve volebním procesu vybraných zemí. Odborně se zabývá problematikou e-Governmentu, internetovými volbami a informační svobodou. Je autorem několika odborných článků, vystupuje na mezinárodních konferencích a je zakladatelem a editorem think-tanku e-politics.cz.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz